SI FATA SINANT[1]
(До 80-літнього ювілею Івана Лозинського)

ЯКБИ долі було завгодно, то цей рік міг би стати 80-річним ювілеєм за життя Івана Миколайовича Лозинського, який протягом багатьох років очолював спочатку Львівську міську бібліотеку іноземної літератури ім. Ю. Фучика, потім, після її реорганізації, – відділ літератури іноземними мовами Львівської ОУНБ. Провівши в невтомній праці найбільшу частину життя в затишному приміщенні на Мулярській 2а, він здобув honoris causa[2] звання науковця-славіста. Саме праця у бібліотеці найбільше прислужилася у творчій діяльності І. Лозинського як богеміста, полоніста, україніста, літературного критика, краєзнавця.

Він був публічною людиною, науковцем сьогодення широкого діапазону зацікавлень. А книги, що завжди знаходилися під рукою, найкраще допомагали в бібліографічних пошуках. Результатом сорокарічної (1952–1992) копіткої праці дослідника стало 415 науково-популярних статей, рецензій, з яких 356 –українською, 42 – російською, 16 – польською, 1 – чеською мовами. Вони побачили світ у 52 часописах – 35 українських (18 журналах і 17 газетах) і 17 закордонних (13 журналах і 4 газетах), що видавались у Варшаві, Жешуві, Кросно, Москві, Парижі, Празі, Пряшеві, Софії, Торонто.

Тематика та географія наукових зацікавлень І. Лозинського були доволі різноманітними. Фондова література більш аніж 40 мовами народів світу потребувала популяризації, зокрема шляхом вшанування ювілеїв визначних діячів науки і культури. Специфіка ж регіону і відповідно до неї наповнення фонду диктували пріоритетність комплектування творами слов'янських літератур, зокрема польської. Та насамперед І. Лозинський, не забуваючи про всіх інших, досліджував творчість письменників Галичини й, безумовно, львівського краю.

У пошуках спільних явищ в історії культури народів, морального і духовного зближення дослідник фактично займався порівняльним літературознавством, тяжіючи до свого основного фаху – славістики. А шлях до цього фаху виявився непростим, вистражданим, але таким бажаним, що труднощі врешті поступилися наполегливості. «Всім, що набув і маю, завдячую власній твердій волі і впертості»[3], – писав про себе.

Івану Миколайовичу довелося пройти довгий шлях від сільського хлопця до дипломованого філолога. Народився він 1 травня 1927 р. у с. Ляшки Муровані Старосамбірського району (від 1946 р. – с. Мироване). Вчився в сільській школі, а згодом – у Самбірському торговельному технікумі (1942-1944). Здобувши професію бухгалтера, працював у фінвідділі Старосамбірського райвиконкому (1944-1946). Потяг до гуманітарних наук привів його на лаву Дрогобицького учительського інституту, куди потрапив після складання екстерном іспитів на атестат зрілості в дрогобицькій школі № 1. У Львові продовжував навчання на слов'янському відділенні філологічного факультету Львівського державного університету (ЛДУ) ім. І. Франка (1946-1951). Після закінчення, працював інспектором шкіл відділу народної освіти Львівського облвиконкому і одночасно вступив до аспірантури при Інституті суспільних наук АН УРСР (1951-1954). Протягом двох років викладав на заочному відділенні ЛДУ. У цей період налагодив співпрацю з Московським інститутом технічної інформації як перекладач, писав статті до журналу «Жовтень».

О. Лук'яненко

Працюючи над цими матеріалами, І. Лозинський часто відвідував Львівську міську бібліотеку № 3, де зарекомендував себе знаючим, добросовісним читачем. За словами тогочасного бібліотекаря Ганни Мусянович, він навіть допомагав виявляти так званих «винищувачів книг», що намагалися видерти потрібні їм аркуші з часописів під час перегляду їх у читальному залі. Тому на роботу бібліографа був прийнятий (1957) охоче і за рекомендацією колективу книгозбірні. Цього ж року очолив бібліотеку. Працював до 1976 року на посаді директора Львівської бібліотеки іноземної літератури ім. Юліуша Фучика. Після централізації бібліотечної мережі по всій Україні та реорганізації Львівської міської бібліотеки у відділ літератури іноземними мовами Львівської ОУНБ був його незмінним завідувачем до 23 липня 1992 року. Помер несподівано, на вулиці, від серцевого нападу, в дорозі на конференцію до НБ ЛНУ ім. І. Франка. Похований у рідному селі.

До творчого доробку І. Лозинського, окрім численних статей, присвячених ювілеям письменників, увійшли: бібліографічний покажчик «Львівський період життя і творчості Тадеуша Боя-Желенського», вступні статті до покажчиків «Владислав Бронєвський в Українській РСР» (упоряд. В. Кулик) та «Данте крізь українську призму» (упоряд. М. Мороз), опрацювання та коментарі листів українських і польських письменників О. Гаврилюка до В. Бронєвского, В. Василєвської, В. Ковальского, Л. Кручковского, Л. Пастернака до редактора журналу «Signaly» К. Курилюка, М. Домбровской, Є.Путрамента, невідомих листів Б. Шульца, Ст. Р. Добровольського та ін., 10 рецензій, 6 перекладів статей, новел, нарисів з польської, чеської мов, у тому числі переклад польською мовою короткого ілюстрованого путівника Пащук А., Деркач І. «Львів», численні статті до трьох томів «Української літературної енциклопедії» (К., 1988-1995), дванадцятитомної «Української радянської енциклопедії» (К., 1977-1985), «Радянської енциклопедії історії України», «Шевченківського словника». Щоправда, авторство статей не завжди було прийнято зазначати.

Рукописи науковця передані дружиною О. Лозинською до Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України, де створено фонд І. Лозинського

[1] Якби долі було завгодно.
[2] За заслуги.
[3] Лист до Ф. Малицького // Матеріали архіву ЛНБ ім. В. Стефаника НАНУ": Фонд І. Лозинського № 236.

ПОСТАТІ МИНУЛОГО

№ 236, що налічує 80 тематичних папок (понад 10 тис. аркушів) документальних матеріалів.

Розвідки львівського дослідника не лише заповнювали ніші в життєписах і творчості письменників світу, історії та культури народів, а й сприяли їхнім дружнім зв'язкам, листуванню, реальній співпраці, тобто справжньому діалогу культур.

Відгук української письменниці з Торонто І. Дибко-Филипчак на смерть І. Лозинського в журналі «Нові дні» так і називався: «Моя пам'ять про особливу людину». Його друзі та знайомі з часопису «Бойки» вшанували пам'ять колеги по перу статею «Замість квітки на могилу Івана Лозинського». Польські вчені С. Войткевич, А. Гжибовска, Є. Раковскі у листах, статтях про львівську полоністику подавали біографію і бібліографію праць І. Лозинського. Відомості про нього занесено в «Українську літературну енциклопедію», в українські та закордонні бібліографічні видання: «Polska bibliografia literacka» (Warzawa, 1965), «Sto padesat let cesko-ukrainsky literarnich styku 1814-1964» (Praga, 1968), «Слов'янська філологія на Україні (1958-1962), (1963-1967), (1968-1976), (1977-1981)» (К., 1968; 1978-1979; 1983), «Філологічні науки на Україні (1978-1987)» (К., 1980-1989), «Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті: В 5 т. Т. 4.» (К., 1991), «Журнал іноземної літератури «Всесвіт» у XX сторіччі (1925-2000): Бібліогр. покажч.» (К., 2004).

Праці І. Лозинського зарекомендували себе як достовірне джерело наукової інформації. Оригінальне бачення, своєрідне сприйняття, завжди власний погляд на об'єкт вивчення були основними рисами його полеміки. Незважаючи на складну вдачу, Івана Миколайовича поважали, бо на будь-яке запитання можна було отримати професійну, вичерпну відповідь із посиланням до джерел. Він досягнув усього, чого прагнув: за життя – визнання науковцем, після смерті – персонального бібліографічного покажчика, статті в «Українській літературній енциклопедії». До 80-річного ювілею І. Лозинського готується каталог його приватної бібліотеки. Отже, vita memoriae[1] триває.

[1] Життя пам'яті

ДО ЮВІЛЕЮ БІБЛІОГРАФА ТА КНИГОЗНАВЦЯ С. ПЕТРОВА

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРІВ!

В. Загуменна

22 травня 2007 року виповнилося 60 років Сергієві Степановичу Петрову – українському книгознавцю і бібліографу, журналістові, кандидату філологічних наук.

С. Петров – із родинної династії. Його батько С.О. Петров (1917-1974) – відомий український бібліограф і книгознавець. Після закінчення факультету журналістики Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка Сергій Степанович працював у музейних закладах, зокрема директором Народного музею історії Печерського району м. Києва, зав. відділом музею "Косий капонір" ("Київська фортеця"), провідним науковим співробітником Державного музею книги і друкарства України, зараз – старший науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

С. Петров продовжив фундаментальну бібліографічну працю свого батька "Книга в Україні: Друга половина XIX – поч. XX ст. (1861-1917)", яка виходить у світ завдяки його – без перебільшення – титанічним зусиллям і за підтримки колег із Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

У 2004 р. за результатами багаторічних досліджень захистив кандидатську дисертацію "Видавнича справа в Києві (друга половина XIX – поч. XX ст.)" в Інституті журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Його науковим працям притаманне широке залучення й аналіз історичних джерел, глибина теоретичних узагальнень.

Сергій Степанович викладав „Історію книги", „Бібліографію", „Друк в Україні" на видавничо-поліграфічному факультеті Національного технічного університету України "КПІ". Він є членом Ради Київської міської організації Товариства охорони пам'яток історії та культури.

Творчий доробок С. Петрова включає такі праці:

Книга в Україні: Друга половина XIX – початок XX ст. (1861-1917): (Бібліогр. покажч.) № І. А. – К., 1996. – У співавт.; Книга в Україні, 1861-1917: Матеріали до репертуару укр. кн. Вип. 2-8. – К., 1999, 2001, 2002. – У співавт.; Видавнича справа в Києві (друга половина XIX – початок XX ст.): Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 2004; Видавнича справа в Києві (друга половина XIX – початок XX ст.): Дис. ... канд. філол. наук. – К., 2004; Книжкова справа в Києві. 1861-1917. – К.: Тов. УВПК "ЕксОб", 2002. – 344 с.; В бурю: Книговидання у Києві 1917 р. // Вітчизна. – 1987. – № 6. – С. 202-205; Оборонні споруди Києва за рукописними та друкованими джерелами. – К., 1997. – 49 с.; Київські друкарні (друга половина XIX ст.) // Друкарство. – 1995. – № 5-6. – С. 4-7; Київська школа друкарського мистецтва // Друкарство. – 1996. – № 4-5. – С. 4-7; Кульженко – людина, що присвятила життя книзі // Друкарство. – 1997. – № 1-2. – С. 4-7; Друкарство як мистецтво // Друкарство. – 1998. – № 1/18. – С. 4-8; Так народжувався часопис "Книгарь" // Друкарство. – 2001. – № 1/36. – С. 4-6; Найвідоміший з плеяди київських видавців // Друкарство. – 2001. – № 5/40. – С. 4- 7; Видавнича діяльність Київського товариства грамотності // Друкарство. – 2004.– № 1(54). – С. 88-91; Розвиток книговидавництва в Києві // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К., 2004. – С. І74-178; Київ. Погляд крізь століття. – К.: Експрес-об'ява, 2001. – 90 с.